

BILAG 3

BUSINESS CASE

Smarte investeringer i kernevelfærden

Forslagets titel: HA01 - Tættere på familier med børn og unge med handicap

Kort resumé: Tidlig og forebyggende indsats til børn og unge med handicap og deres familier. Målet er at støtte familien i at mestre hverdagen og undgå indgribende foranstaltninger, samt sikre at der i forbindelse med overgang til voksenlivet opnås mest mulig selvhjulpenhed.

Fremstillende forvaltning: Socialforvaltningen

Øvrige berørte forvaltninger:

☐	Økonomiforvaltningen	☐	Socialforvaltningen
☐	Kultur- og Fritidsforvaltningen	☐	Teknik- og Miljøforvaltningen
☐	Børne- og Ungdomsforvaltningen	☐	Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen
☐	Sundheds- og Omsorgsforvaltningen		

1. Forslagets samlede økonomiske konsekvenser

Forslaget medfører en samlet driftsændring på 3,7 mio. kr. i 2017 og vil have en stigende profil. Forslaget indeholder også omkostninger forbundet med etablering af Familieværelser i 2016, samt kompetenceudvikling i 2017-2019. Investeringen hertil er på 4,0 mio. kr. på anlæg i 2016 og samlet 1,9 mio. kr. på service i 2017-2019.

Tabel 1. Forslagets samlede økonomiske konsekvenser

1.000 kr. 2017 p/l	Styringsområde	2016	2017	2018	2019	2020
Varige ændringer						
Effektiviseringer	Service	0	-14.500	-16.200	-16.200	-16.200
Omkostninger	Service	0	9.900	10.100	10.100	10.100
Samlet varig ændring		0	-4.600	-6.100	-6.100	-6.100
Implementeringsomkostninger						
Implementering af pilotprojekt Åbent Hus	Service	0	100	0	0	0
Kompetenceudvikling	Service		800	600	400	
Etablering af Familieværelser	Anlæg	4.000	0	0	0	0
Samlede implementeringsomkostninger		4.000	900	600	400	0
Samlet økonomisk påvirkning		4.000	-3.700	-5.500	-5.700	-6.100
Tilbagebetalingstid baseret på serviceeffektivisering	3 år					
Tilbagebetalingstid baseret på totaløkonomi						

2. Baggrund og formål

Når forældre får et barn med handicap, stiller det store krav til forældrenes psykiske og fysiske mestring. National og international forskning peger på, at det kan være en meget omfattende og stressende opgave for forældrene at varetage, og det ses at disse familier i højere grad end andre familier rammes af stress og andre belastningssymptomer i forbindelse med varetagelse af omsorgsopgaven. Det er af afgørende betydning, at barnet, den unge og deres familier tidligt møder den rette støtte til at mestre de udfordringer, familien står med, så det i videst muligt omfang forebygges, at familiens problemer vokser sig så store, så indgribende foranstaltninger som f.eks. dagbehandling eller en anbringelse af barnet eller den unge er nødvendig.

Det er ligeledes erfaringen, at overgangen fra barn til voksen er en livsfase, som også for unge med handicap kan være forbundet med ekstra udfordringer. Nogle unge med handicap slås i denne fase med en tiltagende kompleksitet i deres funktionsevne samtidig med, at de møder ændrede forventninger og krav fra omgivelserne. Det er her vigtigt, at de unge tilbydes målrettede pædagogiske indsatser, der gør dem i stand til at mestre voksenlivet med krav om selvstændighed og selvbestemmelse.

Forvaltningen ønsker at komme tættere på familier med børn og unge, så vi fremover i højere grad end i dag formår at tilbyde en rettidig og professionel støtte, som i videst muligt omfang understøtter barnet/ den unge med handicap og familiens udvikling af egne mestringsstrategier – så alle berørte opnår den størst mulige selvstændighed og aktive livsudfoldelse.

3. Forslagets indhold

Socialforvaltningen ønsker for at komme tættere på familier med børn og unge med handicap at omlægge indsatsen på handicapområdet, så forvaltningen fremover kan tilbyde endnu flere tidlige og forebyggende mestringsunderstøttende indsatser til målgruppen. Formålet med indsatsomlægningen er, at familier med et barn/ung med handicap fremover i højere grad end nu vil opleve at modtage tidlig og forebyggende støtte til at kunne mestre hverdagen på et tidligt tidspunkt – før støttebehovet vokser. Omlægningen af handicapområdet er inspireret af Sveriges praksis på området, Herning Kommune og Socialforvaltningens eget Borgercenter Børn og Unge, samt socialstyrelsens best praksis ”Mennesker med autisme: sociale indsatser, der virker”. Omlægningen effektueres ud fra tre spor på både myndigheds- og udførersiden, og indeholder justeringer af arbejdsmetoder, arbejdsprocesser og udbud af ydelser på handicapområdet.

1. **Tættere opfølgning** - interne arbejdsprocedurer og metoder for sagsbehandling justeres, så der skabes mulighed for tættere opfølgning.
2. Etablering af **nye tidlige og forebyggende indsatser**, som dels tilbydes som hjemmebaserede indsatser, og dels tilbydes som uvisiterede tilbud begge indsatser i regi af Familiehuset.
3. Flere **fleksible indsatser tilbudssiden**, der går på tværs af familien og det anbragte barn med henblik på en styrkelse af forældre-barn kontakten samt en målrettet indsats hen mod den mindst indgribende indsats over for barnet/den unge.

Tættere opfølgning

Sagsbehandleren bliver en større del af den socialfaglige indsats og skal samarbejde tættere med barnet, den unge, familie, netværk og samarbejdspartnere om at finde den rigtige løsning. Indsatsen skal tilrettelægges så den passer til det enkelte barn, ung og families behov og potentiale. Det kræver, at

barnet, den unge og familien får en sagsbehandler, der har den nødvendige tid og det faglige overblik til at sikre sammenhæng og justering i de indsatser, der ydes. Sagsbehandlerens tættere kontakt og dialog med familien vil give et bedre kendskab til familiens samlede situation og dermed et bedre grundlag for at inddrage netværk, koordinere på tværs af forvaltningerne og sektorer, fx i forhold til skole, beskæftigelse og sundhedsvæsenet. Målet er, at sikre en koordineret og helhedsorienteret indsats med udgangspunkt i barnet, den unge og familien individuelle ressourcer og behov for støtte. En yderligere effekt af den tættere opfølgning

Forslaget indebærer, at sagsbehandlere på særlige indsatsområder får en reduceret sagsstamme. Sagsbehandlerne skal i de sager, hvor der udarbejdes en handleplan, lave hyppigere og tættere opfølgning med fokus på at følge barnet, den unges og familiens udvikling. Der skal arbejdes med kontinuerligt at sikre en fælles motivation og opbakning til indsatsen. For unge med handicap skal der ligeledes opretholdes en hyppigere og tættere kontakt med henblik på, at kunne støtte den unge til det mest muligt selvhjulpne liv ved overgangen til voksenlivet, herunder i videst muligt omfang forebygge behovet for visitation til et midlertidigt botilbud (jf. Servicelovens § 107). Det bliver samtidig et særligt fokusområde for sagsbehandlerne at understøtte at de børn, hvor en anbringelse er uundgåelig, skal anbringes i familie- eller netværkspleje. Forskning viser, at børn der har været anbragt i familie-netværkspleje klarer sig bedre senere i livet på centrale parametre end de børn, der har været anbragt på en døgninstitution.

For at få den fulde effekt af en tættere sagsbehandling viser erfaringer, at det har betydning, at sagsbehandlerne er fagligt metodisk stærke og at deres viden i vid udstrækning er koblet op på forskning og udviklingsarbejde. Derudover er det vigtigt, at sagsbehandlerne udover det faglige fokus også har en bevidsthed om omkostningerne ved de forskellige indsatser, som de visiterer til. Den tætte opfølgning, hvor udviklingen i forhold til handleplanens mål og effekten af indsatsen følges tæt er med til at sikre, at indsats og omkostning hænger sammen, og at indsatser, der ikke har den fornødne effekt afsluttes eller ændres.

Nye tidlige forebyggende indsatser i regi af Familiehuset

For de børn, som bor hjemme, skal den tættere helhedsorienterede opfølgning både være målrettet barnets udviklingsbehov og hele familiens behov, herunder også søskende. Socialforvaltningen ønsker derfor at justere udbuddet af ydelser i regi af Familiehuset, så en del af de nuværende ydelser i endnu højere grad end i dag tilbydes som hjemmebaserede indsatser. Familierne skal opleve en målrettet støtte og vejledning i deres hjem og nære omgivelser. Hjemmebaserede indsatser giver mulighed for i højere grad at graduere og tilpasse indsatsen, så familien oplever en meningsfuld vejledning i håndtering af konkrete hverdagsituationer, når situationerne opstår. Det er i dag dokumentation for, at ex. autismespecifik udvikling kan dæmpes gennem en tidlig og forebyggende indsats. En yderligere gevinst kan vise sig ved, at der – efter behov – kan ske en mere naturlig inddragelse af familiens netværk og en tidlig afklaring af, hvilken rolle familiens netværk kan have for familien fx i form af netværksaflastning. Målet er at sikre en helhedsorienteret indsats med udgangspunkt i barnets individuelle ressourcer og behov for støtte. Indsatsen fokuserer på pædagogisk/ psykologisk støtte til barnet i familien, udvikling af sociale kompetencer, selvforståelse og hjælp til almindelige funktioner i hverdagen. For unge vil der derudover være fokus på støtte til en selvstændig tilværelse i forhold til bolig, arbejde og uddannelse.

En ny type ydelse i regi af Familiehuset er en udvidelse af udbuddet af forebyggende indsatser jf. § 11, så der fremover også tilbydes *åben rådgivning*. I Åben rådgivning kan familierne tage kontakt uden forudgående ansøgning eller visitering. Formålet er at sikre at indsatsen til børn og unge med funktionsnedsættelse kan opstartes, når familien oplever, at der er et behov for råd, vejledning og støtte, og når familien er åben og motiveret for dette. Åben rådgivning indeholder to forskellige former for kontaktmulighed, hvor man enten fysisk kan møde op eller man kan få kontakt til en familievejleder via et onlinedialogværktøj. Ønsket med åben rådgivning er desuden at møde familierne, inden problemerne vokser sig store, så familierne kan tilbydes den rette vejledning og mulige indsats på det rette tidspunkt. Socialforvaltningen vil derfor i en forsøgsperiode tilbyde Åben rådgivning i regi af Familiehuset.

Fleksible indsatser, der går på tværs af familien og det anbragte barn

Når den bedste løsning er at anbringe et barn/ung på en døgninstitution eller på et opholdssted, så skal forældre, myndighed og udfører samarbejde om, at barnet så vidt muligt skal hjem til sine forældre igen. Hvis det ikke kan lade sig gøre, skal der arbejdes på at barnet efter endt behandling får et mere normaliseret miljø som ex. en netværksplejefamilie eller plejefamilie. Der skal samtidig og kontinuerligt arbejdes på, at barnet bevarer relationen til sin familie og familiemæssige netværk.

Den tættere opfølgning og samarbejdet på tværs af udfører og myndighed vil i disse situationer blive yderligere understøttet af, at der som en ny praksis vil være en fast myndighedssagsbehandler tilknyttet alle børne- og ungeinstitutioner i kommunen. Det er en praksismodel, som forvaltningen allerede har afprøvet på én institution med stor succes, hvorfor denne praksis nu udbredes til alle institutioner.

På alle Socialforvaltningens børne- og ungeinstitutioner vil der derudover, som noget nyt, blive etableret fleksible ydelser, der skal understøtte et endnu tættere samarbejde med barnets forældre, så der arbejdes aktivt med kontakten mellem barn/ung og forældre, mens barnet er anbragt, i aflastning eller som forebyggende indsats for at undgå en anbringelse.

Nye fleksible ydelser:

- A) **Etablering af "Familieværelser" på Hans Knudsens Plads (HKP) i regi af Skovhusene (aflastning) og med tilknytning til Familiehuset.** På HKP vil forvaltningen som noget nyt etablere 2 familieværelser. Familieværelserne er et forebyggende tilbud til familier med henblik på at undgå anbringelse af deres barn/ung. Tilbuddet målrettes til familier, hvor familiens samlede trivsel er truet og barnet/den unge er i risiko for at skulle anbringes, hvis ikke der tilbydes intensiv og målrettet støtte og vejledning. Familieværelserne vil eventuelt også kunne anvendes til "fleksibel aflastning", hvor man kan tilbyde en meget presset familie at barnet/den unge kan komme i aflastning i en sammenhængende og begrænset periode.
- B) **Medarbejdere på døgninstitutionerne skal have en ny udgående funktion.** Medarbejderne skal efter behov - og forældrenes ønske og motivation - tilbyde vejledning og støtte i hjemmet med henblik på at understøtte forældrenes mestring af hverdagen med et barn/ung med funktionsnedsættelse samt familiens samlede trivsel. I praksis vil det foregå således, at medarbejdere fra institutionerne tager ud til barnets/den unges hjem og giver vejledning og

sparring til forældrene i hjemmet – enten når barnet er hjemme på weekend, eller når barnet ikke er i aflastning på institutionen.

C) Der udbydes fælles gruppesamtaler/rådgivnings- og netværksforløb på institutionerne.

Der vil fremover blive udbudt fælles gruppesamtaler til forældre, der har et barn/ung anbragt eller i aflastning. Gruppesamtalerne skal understøtte målsætningen om at barnet /den unge så vidt muligt skal hjem til sine forældre igen eller modtage en mindre indgribende foranstaltning.

4. Økonomi

De forskellige indsatser i forslaget spiller sammen og økonomien kan ses som en helhed.

Den tættere kontakt og øgede dialog med sagsbehandleren betyder at antallet af sager pr. sagsbehandler nedjusteres, og der vil dermed være en varig merudgift til opnormering af sagsbehandlerårsværk.

Socialforvaltningen vurderer, at man ved hjælp af en styrket sagsbehandling og rettidige og tidlig forbyggende indsatser kan styrke trivslen i familier med børn med handicap, understøtte børnenes udviklingsbetingelser i familien samt reducere antallet af dagbehandlingstilbud og anbringelser for børn og unge med handicap samt reducere antallet af visitationer til botilbud ved unges overgang til voksenlivet. Konkret forventes det at reducere antallet købte pladser med 2 årligt og reducere køb af 4 egne pladser på børneområdet samt en reducere af 3 egne køb af midlertidige botilbud til unge over 18 år. Derudover forventes der kortere anbringelsesforløb for 2/3 af de anbragte børn.

Tidlig og forebyggende indsats med fokus på forældrenes rolle og kompetencer indebærer, at barnets/den unges kontaktperson bidrager med tættere opfølgning og støtte, bl.a. med træning i forælderrollen. Derudover vil man i Familiehuset tilbyde åben rådgivning, så familier lettere kan henvende sig for at få hjælp og støtte.

Tabel 2. Varige ændringer

	1.000 kr. (2017 p/l.)			
	2017	2018	2019	2020
Effektiviseringer				
Færre købte pladser	-5.600	-5.600	-5.600	-5.600
Udvikling på grund af tættere opfølgning med familierne	-5.400	-5.400	-5.400	-5.400
Færre visitationer til midlertidige botilbud pga. tættere opfølgning	-1.300	-1.700	-1.700	-1.700
Færre døgnanbringelser sfa. Familieværelser	-2.200	-3.500	-3.500	-3.500
Omkostninger				
Opnormering af medarbejdere mv. ifm. Åbent Hus	1.800	1.800	1.800	1.800
Opnormering af medarbejdere ifm. Tættere opfølgning	4.600	4.600	4.600	4.600
Opnormering af personale ifm. Familieværelser	800	1.000	1.000	1.000
Udvidelse af familie- og netværkspleje	2.700	2.700	2.700	2.700
Varige ændringer totalt, service	-4.600	-6.100	-6.100	-6.100

Tabel 3. Investeringer i forslaget, inkl. 2016

	1.000 kr. (2017 p/l.)						Investeringspuljen (sæt X)
	2016	2017	2018	2019	2020	I alt	
Implementering af pilotprojekt Åbent Hus, service	0	100	0	0	0	100	X

Kompetenceudvikling, service		800	600	400		1.800	X
Etablering af Familieværelser, anlæg	4.000	0	0	0	0	4.000	X
Investeringer totalt	4.000	900	600	400	0	5.900	

Opsummerende vil omlægningen af det sociale arbejde på handicapområdet for børn og unge medføre et ændret foranstaltningsmønster på området for de 0 til 22-årige, som vil ses ved:

- At døgnanbringelser bliver færre og af kortere varighed
- At der vil ske en øgning i anvendelsen og tildelingen af tidlige og forebyggende indsatser rettet mod familien, med henblik på at udvikle og fastholde barnet eller den unge i hjemmet
- At flere børn og unge modtager kombinerede tilbud som fx en kombination af praktisk hjælp, familiebehandling og aflastning
- At flere børn/unge ved behov anbringes i en plejefamilie i stedet for på en døgninstitution/socialt opholdstilbud

5. Implementering af forslaget

Tættere opfølgning – De interne arbejdsprocedurer og metoder for sagsbehandling skal justeres, så der skabes mulighed for en tættere opfølgning. Implementeringen af nye arbejdsprocedurer og metoder vil være bundet op på, at der skal følges op flere gange om året end de to lovpligtige opfølgninger ex. en gang i kvartalet eller mere efter behov. Der vil blive udviklet en procesplan for en koordineret helhedsorienteret opfølgning, hvor relevante parter inviteres med til dele af opfølgningerne. Det kan være barnets skoletilbud, det hospital barnet har kontakt med, andre sagsbehandlere eller søskende, der har hjælpeforanstaltninger ex. fra BBU, som indgår som en del af opfølgningen. Der vil derudover blive udarbejdet en arbejdsgangsbeskrivelse af, hvordan man opnår en større grad af inddragelse af familiens netværk, således at der i højere grad fokuseres på at aktivere de ressourcer, der i forvejen, er omkring familien.

Der planlægges opstart af Åben rådgivning pr.1.1.2017. I perioden fra budgetvedtagelse og frem til 2017 vil der være en indledende implementeringsperiode, hvor der blandt andet skal etableres en følgegruppe, der skal understøtte etableringen og udviklingen af Åben rådgivning. Inden opstart vil der ligeledes blive udarbejdet en rammebeskrivelse for Åben rådgivning samt udarbejdelse af en kommunikationsstrategi, så Åben rådgivning bliver kendt og brugt af borgerne.

Implementering af **nye tidlige og forebyggende indsatser**, vil ske gennem en kontinuerlig kompetenceudvikling af medarbejderne i Familiehuset, samtidig vil der være opfølgning på, hvordan den nye viden implementeres i praksis i samarbejde med familierne. De nye tidlige indsatser vil også betyde, at der vil ske en udvikling af sagsbehandlingsprocesserne, og der vil derudover blive udviklet en praksis til indhentning af feedback fra forældrene ift. om de tidlige og forebyggende indsatser rammer familiens behov for koordinering, proaktiv råd og vejledning.

Nye fleksible indsatser. Implementeringen af de nye fleksible indsatser vil komme til at foregå i aktivitetsspor, hvor det første spor vil være at planlægge kompetenceudvikling af medarbejderne, så medarbejderne er fagligt klædt på til at arbejde i familiernes hjem. Næste aktivitetsspor vil have fokus på

udvikling af indsatsen set fra en medarbejdervinkel samt familiernes forventninger og behov til indsatsen.

Etablering af familieværelserne vil ske i indeværende år. Der vil samtidig foregå en udvikling af den indsats der skal rammesætte forløbet for familierne.

Udgifterne til etableringen af familieværelserne er beregnet ud fra gennemsnitspriser fra Byggeri København. Anlægsbehovet vil blive genberegnet, når der er foretaget en mere kvalificeret vurdering af anlægsudgifterne til etableringen. Evt. mindreforbrug i forbindelse med anlægsudgifterne vil blive tilbageført til Kassen, senest med den sidste sag om bevillingsmæssige ændringer i 2016. Evt. merudgifter vil SOF afholde inden for egen ramme.

6. Forslagets effekt

- Styrket opfølgning, koordinering og helhedsorientering i sagsbehandlingen.
- Større fokus på hele familien og ikke kun på barnets eller den unges specifikke udfordringer, så hele familiens trivsel øges.
- Etablering af tidsafgrænsede og mere fleksible indsatser, der løbende kan justeres i forhold til barnets, den unges og familiens behov, så indsatsen målrettes den enkelte familie med øget mestring til følge.
- Flere børn og unge med funktionsnedsættelse opnår større selvhjulpenhed og mestrer i højere grad deres eget liv.
- Fokus på overgangen til voksen, skole, uddannelse, fritidsaktiviteter og beskæftigelse styrkes.
- Nemmere adgang til råd og vejledning
- Flere børn og unge samt deres familier oplever at være i tættere kontakt med deres sagsbehandler
- Flere børn og unge samt deres familier er tilfredse med samarbejdet med Socialforvaltningen
- Flere familier forbliver samlet (undgår brud)

7. Opfølgning

Det er Borgercenter Handicap der har ansvaret for at følge op på omlægningen af området. Det er ligeledes borgercentret der har ansvaret for at udvikle, afprøve og evaluere på de nye indsatser, der iværksættes, så det undersøges om forslaget indfrier de ønskede forventninger.

8. Risikovurdering

Omlægningen af børne- og ungeområdet er primært inspireret af Boråsmodellen fra Sverige. Omlægningen er derudover også inspireret af Borgercenter Børn og Unge og Herning kommunes arbejde med – og tilpasning af – Boråsmodellen. Modellen har ikke været direkte afprøvet på handicapområdet, hvorfor de afledte effekter er forbundet med vis usikkerhed. Det er dog forventningen, at børn, unge og deres familier indenfor handicapmålgruppen vil kunne profitere

positivt af en tidlig, helhedsorienteret og familierettet støtte med fokus på at imødekomme og styrke familierne i forhold til deres behov, samt sikre en god og sammenhængende overgang til voksenlivet.